

GRUNDLAG FOR BEREGNING AF TILLÆG FOR FRILANDS SMÅGRISE – SEPTEMBER 2012

NOTAT NR. 1222

Grundlaget beskriver forudsætningerne for at beregne et tillæg for smågrise produceret efter frilandskonceptet og er gældende fra og med uge 37, 2012.

INSTITUTION:	VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION
FORFATTER:	FINN UDESEN
UDGIVET:	13. SEPTEMBER 2012
Dyregruppe:	Smågrise og Slagtesvin
Fagområde:	Produktionsøkonomi

Sammendrag

Den beregnede Smågrisenotering for Frilands smågrise, beregnes ud fra det bedst mulige skøn over indtægter og udgifter for henholdsvis smågrise- og slagtesvineproducenten. Indtægterne kommer ved salg af slagtesvin og søer, baseret på Friland A/S's noteringer. Omkostningerne består af styk-, kontante kapacitets- og finansieringsomkostninger. På baggrund af omkostningerne til at producere en 9 kg smågris, 30 kg smågris og et slagtesvin fra 30 kg til slagtning, for grise produceret efter frilandskonceptet, og tilsvarende for traditionel svineproduktion, beregnes et tillæg til frilandsgrisen ud fra forskellen i omkostninger. Forskellen anvendes som forholdstal til at fordele tillægget for frilandsgrise, som udbetales af Friland A/S.

Kontrakter der indgås mellem køber og sælger bør omfatte hvilken eller hvilke noteringer, samt hvilket grundlag et kvalitetstillæg eller fradrag til basisnoteringen, smågriseprisen skal beregnes ud fra. Ligeledes skal parterne selv forholde sig til prisen på ukurante grise, som f.eks. halvørner, grise med brok, samt grise der i størrelse afviger fra det aftalte. Det bør ligeledes være aftalt, hvordan køber og sælger skal forholde sig i tilfælde af tab som følge af salmonella i slagtesvine- og eller sobesætningen.

Sundhedstillæg

- 5 kr. for en SPF+myc-smågris
- 9 kr. for SPF-smågris

Baggrund

De samlede omkostninger ved at producere et svin er afhængig af de forudsætninger, der anvendes. Der tages udgangspunkt i produktionssystemer til søer på friland på 500 søer og 2.000 stipladser til slagtesvin, i et staldsystem med adgang til udeareal.

Mindst én gang om året tages samtlige forudsætninger op til ny vurdering for at blive tilpasset den løbende udvikling. Ændringer i noteringen, tillæg, fradrag, foderpriser og produktionsafgifter indgår dog i beregningen på det tidspunkt, de måtte fremkomme.

Forudsætninger til at beregne en Frilands smågrisenotering

Som udgangspunkt anvendes de samme forudsætninger, som i den almindelige beregnede smågrisenotering. Der er dog en række forhold, som f.eks. produktivitet, arbejdsforbrug, byggeomkostninger, der adskiller sig fra den almindelige svineproduktion.

Produktionsresultater

Produktionsresultaterne er fra effektivitetskontrollen.

Table 1. Produktionsresultater

Sohold	2010/2011	Gældende fra uge 37, 2012
1. lægs %	21	25
Døde søer %	10	10
Fravænnede grise pr. årssø, stk.	23,4	24,0
Sofoder pr. årssø*) FEs	1.750	1775
Smågrisefoder pr. produceret smågris, FEs (9-30 kg)	1,98	2,00
Døde grise %	3,7	2,9
Slagtesvin		
Vægt ved indsættelse, kg	30,0	30,0
Slagtevægt, kg	84,6	84,6
FEs pr. kg tilvækst	2,88	2,88
Daglig tilvækst, g	920	895
Kødprocent	59,5	59,5
Døde/kasserede %	5,5	5,1

*) Inkl. sopolte fra 22 uger ekskl. afgræsning

Noteringer

Nedenstående noteringer og slagtevægte indgår i den beregnede notering for Frilands smågrise.

Eksempel på beregning af det tillæg til frilandsgrisen som smågrisetillægget beregnes ud fra. Beregningen er baseret på et basistillæg på 3,90 kr. for godkendte i vægtintervallet 80-93 kg.

Slagtevægte m.m. fra afregningssystemet	
Slagtesvin p.t.	84,6 kg
Søer og gylte	190 kg
Polte	84,6 kg
Orner	190 kg
Godkendte slagtesvin 80-93 kg	71,8 %
Godkendte slagtesvin 77-80 kg	6,3 %

For at kunne beregne tillægget for en Frilands smågris beregnes først fordelingen af de marginale omkostninger mellem den traditionelle gris og frilandsgrisen.

Fordeling af omkostninger				
	Friland	Alm.	Diff.	%
9 kg	374	297	77	36,0
30 kg	562	455	107	50,0
30 kg slgt.	775	668	107	50,0
Samlede omkostninger	1337	1123	214	

Det gennemsnitlige tillæg til alle grise bliver 369 kr., hvoraf de 12 kr. er direkte udbetalt til smågriseproducenten. Når tillægget til smågrisen beregnes, tages der hensyn til dette. Beregningen af tillægget er vist i nedenstående tabel.

Sådan beregnes tillægget til smågrisen

Slagtesvineproducenten skal betale				
Tillæg til smågrisen fra køber	134	-12	123 kr.	
Smågriseproducenten får	123	12	134 kr.	0,50
Slagtesvineproducenten får	257	-123	134 kr.	0,50

Det samlede tillæg er 269 kr. Det giver ved en 50 procents fordeling 134 kr. til smågrise- og slagtesvineproducenten. Slagtesvineproducenten får 257 kr. fra slagteriet. For at slagtesvineproducenten får 134 kr., skal han derfor kun betale 123 kr. for smågrisen. Smågriseproducenten får ligeledes 134 kr. idet de 123 kr. fra slagtesvineproducenten plus de 12 kr. fra slagteriet også giver 134 kr.

Køber og sælger må selv finde en passende afregning for smågrise, der er orner og halvorer, idet de afregnes til den normale notering minus 2 kr. og uden tillæg. Godkendte slagtesvin er den andel af

slagtesvinene, som afregnes med kvalitetstillæg. Der bør maksimalt være 5 %, der ikke godkendes på grund af farvede pletter. Tabet for grise, der ikke er godkendt på grund af farvede pletter, kan beregnes som følgende:

84,6 kg slagtevægt × fradrag ved ikke-godkendelse × den gennemsnitlige godkendelsesprocent.

Fx 84,6 kg × kr. 3,04 = 257 kr. pr. gris med farvede hårsække.

Arbejdsforbrug

Ved beregning af arbejdsforbruget er der taget udgangspunkt i produktionssystemer med søer på friland og slagtesvin på stald med adgang til udendørs løbegård. I arbejdsforbruget indgår tilsyn, behandling og registrering samt driftsledelse og vedligeholdelse. Arbejdsforbruget er fastsat til:

12,8 timer pr. årsso indtil fravæning

0,12 time pr. smågris 9-30 kg (6,73 min.)

0,30 time pr. slagtesvin (18 min.)

Arbejdslønnen er baseret på lønftaleforhold inden for landbruget til en landbrugsuddannet medarbejder, der kan arbejde selvstændigt.

Diverse stykomkostninger

		Gældende fra uge 37, 2012
Pris pr. time*)	165	165
Jordleje sohold, pr. ha (7,5 søer i farefoldene pr. ha)	4.000	4.000
Energiforbrug pr. slagtesvin	14	14
Energiforbrug pr. årsso	150	150
Halmforbrug pr. slagtesvin, 100 g daglig	40	40
Halmforbrug pr. smågris	4	4
Halmpris pr. kg	0,5	0,55
Genavgift pr. so	39	39
Udkørsel af gylle, pr. m ³	20	20
DAKA 50, diverse 200 kr. pr. so	200	250
DAKA 0,5, diverse 1,5 kr. pr. smågris	2	2
DAKA 2, diverse 2 kr. pr. slagtesvin	4	4
Rådgivning og veterinære udgifter pr. årsso indtil fravæning*)	385	410
Rådgivning og veterinære udgifter pr. smågris indtil 30 kg*)	5	5
Rådgivning og veterinære udgifter pr. pr. slagtesvin*)	6	6

*) For disse omkostningstyper henvises til Grundlaget for Den beregnede smågrisenotering

Bygninger

Prisen på et produktionsanlæg til slagtesvin er baseret på et staldsystem med tre-klimastier. Fællesfaciliteter som kontor og fodercentral indgår ikke direkte i byggeprisen.

Byggepriser	
Stalde til søer, se eksempel på investering	11.300 kr.
Smågrise pr. stiplads indtil 30 kg 1.825+300*)	2.125 kr.
Slagtesvinestalde pr. stiplads fra 30 kg 3.300+690*)	3.990 kr.
Afskrivningsperiode, bygninger	25 år
Afskrivningsperiode, inventar, hytter	10 år
Afskrivningsperiode, inventar smågrise og slagtesvin	12,5 år
Råbygningens andel af totalinvesteringen, smågrise/slagtesvin	70 %
Gulve og inventars andel af totalinvesteringen, smågrise/slagtesvin	30 %
Gennemsnitlig betalt rente	3,6 %

*) 06 % af nypris på råbygning og 3 % af nypris på inventar

Der er indregnet 12 måneders opbevaringskapacitet til gylle.

Eksempel på etableringsomkostninger for Friland sohold

	Total (500 årssøer) (i 1.000 kr.)	Pr. årso
150 farehytter á 8.000 kr.	1.200 kr.	2.400 kr.
Drægtighedsstald 400 pladser 8.000 kr. pr. plads	3.200 kr.	6.400 kr.
Hegn	300 kr.	600 kr.
Vogne	150 kr.	300 kr.
4-hjuls motorcykel	50 kr.	100 kr.
Traktor m. frontlæsser	250 kr.	500 kr.
Foder + vand	500 kr.	1.000 kr.
I alt	1.320 kr.	11.300 kr.

Til etableringsomkostninger i smågrise- og slagtesvinehold er der anvendt samme pris, som i Grundlaget for den Beregnede smågrisenotering plus et tillæg på 1.500 kr. pr. m² udeareal.

Sammenligning af produktionsomkostninger ved konventionel produktion og frilandsproduktion i et nyt anlæg (prissammenligning uge 36, 2011).

Beregning af smågrisetillægget

Det samlede tillæg fra Friland A/S inkl. smågrisetillægget er 269 kr. pr. gris. Heraf udgør smågrisetillægget 12 kr. Slagtesvineproducenten får dermed udbetalt 257 kr. Dette tillæg fordeles i samme forhold, som de beregnede meromkostninger. Tillægget til smågrisene er beregnet ved forskellige tillæg til noteringegn for godkendte grise i basisvægten 80-93 kg slagtevægt.

Vægt	Tillæg pr. kg til noteringen (80-93)						Vægt	Tillæg pr. kg til noteringen (80-93)					
	3,50	3,70	3,90	4,10	4,30	4,50		3,50	3,70	3,90	4,10	4,30	4,50
9	76	81	86	91	95	100	31	123	118	125	131	138	145
10	79	83	88	92	97	112	32	126	120	127	134	140	147
11	81	84	89	94	99	114	33	126	121	128	135	141	148
12	83	86	91	96	101	116	34	128	122	129	136	143	150
13	85	88	93	98	103	118	35	129	124	131	138	145	152
14	87	90	95	100	105	120	36	131	125	132	139	146	153
15	89	91	97	102	107	122	37	132	126	134	141	148	155
16	92	93	98	104	109	124	38	133	128	135	142	149	157
17	94	95	100	106	111	126	39	135	129	136	144	151	158
18	96	96	102	107	113	128	40	136	131	138	145	153	160
19	98	98	104	109	115	130	41	138	132	139	147	154	162
20	100	100	105	111	117	132	42	139	133	141	148	156	163
21	102	101	107	113	119	134	43	141	135	142	150	158	165
22	105	103	109	115	121	136	44	142	136	144	151	159	167
23	107	105	111	117	123	138	45	144	137	145	153	161	169
24	109	107	113	119	125	140	46	145	139	147	155	162	170
25	111	108	114	121	127	142	47	146	140	148	156	164	172
26	113	110	116	122	129	144	48	148	142	150	158	166	174
27	115	112	118	124	131	146	49	149	143	151	159	167	175
28	118	113	120	126	133	148	50	151	144	152	161	169	177
29	120	115	122	128	135	151	51	152	146	154	162	170	179
30	122	117	123	130	137	153	52	154	147	155	164	172	180

Appendiks

Udvalget for den beregnede notering for Frilands smågrise

- **Bo Bejer**, Krusåvej 11, 6240 Løgumkloster, 7474, Tlf.: 2342 4213, bobastian@mail.dk
ca. 400 søer på Friland smågrise sælges under koncept Frilandsgrise
- **Torben Langer**, Ringkøbingvej 2B, 7500 Holstebro, 9740, Tlf.: 2016 6126, ktlanger@dlgmail.dk
ca. 400 søer på Friland smågrise sælges under koncept Frilandsgris
- **Torben Pedersen**, Enghavevej 41, 7361 Ejstrupholm, Tlf.: 7577 3021, 2196 6915, enghave@mvb.net
produktion af ca. 2.000 slagtesvin under koncept Frilandsgris
- **Kenn Jensen**, Bjørslevvej 11, 6920 Trolldhede, Tlf.: 9719 4195, 4058 4195, gk-jensen@fibermail.dk
Produktion af ca. 11.000 slagtesvin under koncept Frilandsgris. Cirka 8.000 alm. konventionelle på anden ejendom
- **Jens Peter Nannerup**, Friland A/S, Direkte tlf.: 8919 2762, mobil 4015 9831 jpna@friland.dk
- **Tove Serup**, Videncentret for Landbrug, Agro Food Park 15, 8200 Århus N, Tlf. 8740 5000, tos@vfl.dk
- **Finn K. Udesen**, Videncenter for Svineproduktion, Landbrug & Fødevarer, Axelborg, Axeltorv 3, 1609 København V, Tlf. 3339 4438 / 2086 2869, fu@lf.dk